

UCHWAŁA

Dnia 18 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Zubert (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Tomasz Przesławski

Ławnik Zofia Rynkiewicz

Protokolant Marta Brzezińska

w sprawie sędziego Sądu Rejonowego w O. N. K.-P.
po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 grudnia 2018 roku,
zażalenia, wniesionego przez sędziego
na uchwałę Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego [...] z dnia 20 kwietnia
2018 roku, sygn. ASDo [...], odmawiającej uwzględnienia zastrzeżenia do uwagi
Prezesa Sądu Rejonowego w O. z dnia 22.02.2018 r. nr [...] udzielonej w trybie
art. 37 § 4 u.s.p

**1. zmienia zaskarżoną uchwałę w ten sposób, że uwzględnia
zastrzeżenie sędziego N. K.- P. i uchyla uwagę Prezesa Sądu
Rejonowego w O. z dnia 22 lutego 2018 roku – zwróconą w trybie
art. 37 § 4 ustawy z dnia 27.07.2001 roku Prawo o ustroju sądów
powszechnych (Dz.U. 2016.2062 z późniejszymi zmianami),**

**2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb
Państwa.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 22 lutego 2018 roku, sygn. [...], Prezes Sądu Rejonowego w O.,
w oparciu o treść art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów
powszechnych, zwrócił uwagę sędziemu Sądu Rejonowego w O. N. K.-P. na stwierdzone
przez Sąd Okręgowy w O. uchybienie w zakresie sprawności postępowania w sprawie o
sygn. IV P [...], polecając usunięcie skutków tego uchybienia, poprzez zintensyfikowanie

czynności orzeczniczych w ww. sprawie w taki sposób, by jej zakończenie mogło nastąpić w rozsądnym terminie, nie później niż w ciągu 6 miesięcy oraz składanie comiesięcznych pisemnych zwięzłych wyjaśnień odnośnie czynności podejmowanych w ww. sprawie, aż do wydania orzeczenia kończącego postępowanie w pierwszej instancji.

Pismo zwracające uwagę zostało doręczone adresatowi w dniu 26 lutego 2018 roku.

Zastrzeżenie od wskazanego wyżej zwrócenia uwagi, w ustawowym terminie wniosła sędzia N. K.-P., wskazując w szczególności, że okres bezczynności trwał krócej, niż ustalił w swoim postanowieniu Sąd Okręgowy w O. i wynikał on z nadmiernego obciążenia pracą oraz niewydolności systemu. Ponadto sędzia K.-P. podniosła zarzut zbyt późnego zwrócenia uwagi oraz oświadczyła, iż ubolewa nad zaistniałą sytuacją, która nie powinna mieć miejsca.

Prezes Sądu Rejonowego w O. nie uwzględnił wniesionego zastrzeżenia, przekazując je do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu [...].

Uchwałą z dnia 20 kwietnia 2018 roku, sygn. ASDo [...] Sąd Apelacyjny - Sąd Dyscyplinarny [...] nie uwzględnił zastrzeżenia złożonego przez sędziego Sądu Rejonowego w O. N. K.-P. na uwagę Prezesa Sądu Rejonowego w O. z dnia 22 lutego 2018 roku – zwróconą w trybie art. 37 § 4 ustawy z dnia 27.07.2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2016.2062 z późniejszymi zmianami) oraz stwierdził, że koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

Sąd Apelacyjny w szczególności podkreślił, że dla początku biegu terminu, o którym mówi art. 37 § 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych nie ma znaczenia rzeczywisty czas powstania uchybień, czy też złożenie przez sędziego wyjaśnień, w związku ze skargą strony na przewlekłość postępowania, lecz ich formalne stwierdzenie przez uprawniony podmiot, w tym miejscu przez Sąd Okręgowy w O., który dopiero po rozpoznaniu skargi przesądził, że przewlekłość wystąpiła. Ponadto Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji sędzi wnoszącej zastrzeżenie co do przyczyn przewlekłości, w tym nierównomiernego obciążenia pracą, niedomagań systemowych oraz zawinienia innych osób.

Zażalenie na wskazaną wyżej uchwałę złożyła sędzia N. K.-P., podnosząc zarzuty:

- przekroczenia terminu na zwrócenie uwagi w związku nie tylko ze stałym dostępem Prezesa Sądu Rejonowego do danych Currendy, ale także z uwagi na wcześniejszą jego wiedzę o braku czynności pochodzącą z jej pisma z wyjaśnieniami i szczegółowym opisem wszelkich czynności podejmowanych w sprawie,
- nierozpoznania przez Sąd Apelacyjny istoty sprawy, z uwagi na nieustalenie warunków w jakich wykonywała obowiązki, w porównaniu do innych komórek organizacyjnych oraz w dłuższej perspektywie czasowej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie jest zasadne w tej części, w której odnosi się do przekroczenia - przez Prezesa Sądu Rejonowego w O. - terminu wskazanego w art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Zgodnie z ustaleniami poczynionymi przez Sąd Najwyższy w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach o sygn. [...], skarga strony na przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. IV P [...] została przekazana Prezesowi Sądu Rejonowego w O. w dniu 20 grudnia 2017 roku. Tego samego dnia Wiceprezes Sądu Rejonowego w O. polecił, by kopię skargi przedstawić sędzi N. K.-P., celem niezwłocznego podjęcia czynności w sprawie oraz złożenia wyjaśnień dotyczących terminowości i prawidłowości czynności podejmowanych przez sąd. Stanowisko w tej sprawie sędzi N. K.-P. przedstawiła w piśmie z dnia 27 grudnia 2017 roku, złożonym Prezesowi Sądu Rejonowego w O. w dniu 28 grudnia 2017 roku. Zgodnie z jej oświadczeniem, w sprawie o sygn. IV P [...] dwukrotnie miała miejsce bezczynność, to jest w okresach od 21 grudnia 2016 roku do 9 marca 2017 roku i od 22 czerwca 2017 roku do 11 grudnia 2017 roku. Bezczynność ta wynikała ze znacznego obciążenia pracą, okresów urlopowych oraz omyłkowego dołączenia akt tej sprawy do akt innej sprawy, zakończonej wcześniej. Zarządzeniem z dnia 16 stycznia 2018 roku Prezes Sądu Rejonowego w O. polecił podjęcie czynności zmierzających do przedstawienia skargi Sądowi Okręgowemu w O. – celem jej merytorycznego rozpoznania.

Jak wynika z treści przepisu art. 37 § 4 ustawy Prawo o ustroju Sądów powszechnych: „w przypadku stwierdzenia uchybienia w zakresie sprawności postępowania sądowego, prezes sądu niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie trzydziestu dni od dnia powzięcia wiadomości o uchybieniu, może zwrócić na nie uwagę na piśmie i żądać usunięcia skutków tego uchybienia (...)”.

Wykładnia językowa powyższej normy nie budzi wątpliwości, że uwaga odnosząca się do sprawności postępowania winna być zwrócona bez zbędnej zwłoki, a termin trzydziestodniowy ma charakter prekluzyjny. Wyklucza to możliwość zwrócenia uwagi w trybie art. 37 § 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, po upływie 30 dni od dnia powzięcia przez prezesa sądu wiadomości o uchybieniu. Precyzyjnej wykładni wymaga natomiast użyty przez ustawodawcę zwrot „w przypadku stwierdzenia uchybienia”. Zdaniem Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszej sprawie wykładnia językowa nakazuje interpretować wskazany wyżej zwrot w powiązaniu ze sformułowaniem „od dnia powzięcia wiadomości o uchybieniu”, ponieważ stwierdzenie uchybienia oznacza dostrzeżenie go, zauważenie, odkrycie, a zatem ma tożsame znaczenie jak powzięcie wiadomości. W konsekwencji, poddawane analizie sformułowanie należy rozumieć szeroko, odnosząc go zarówno do sytuacji, gdy uchybienie w zakresie sprawności postępowania zostanie stwierdzone orzeczeniem sądowym, o której to przewlekłości prezes uprzednio wiadomości nie powziął, jak i do tych przypadków, gdy uchybienie w zakresie sprawności postępowania zostanie dostrzeżone przez prezesa sądu w inny sposób, w szczególności w wyniku zapoznania się z aktami sprawy w trakcie realizacji uprawnień, o których mowa w art. 37 § 1 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, a także w wyniku skargi, o której mowa w art. 41a powołanej ustawy. Za tak szerokim rozumieniem tegoż zwrotu oprócz wykładni językowej przemawia także wykładnia systemowa, albowiem analizowanego sformułowania ustawodawca użył w przepisie odnoszącym się do wewnętrznego nadzoru administracyjnego prezesa sądu. Należy podkreślić, iż zwrócenie uwagi o którym mowa w

art. 37 § 4 powołanej ustawy jest konsekwencją realizacji przez prezesa sądu uprawnień administracyjnych, to jest wglądu w czynności sądu, żądania wyjaśnień, czy też obecności na rozprawie prowadzonej z wyłączeniem jawności. Uprzednie stwierdzenie uchybienia orzeczeniem sądu nie jest warunkiem koniecznym zwrócenia uwagi, która może zostać sformułowana również w sprawach nie będących przedmiotem skargi strony. Należy także podkreślić odrębność regulacji problematyki uprawnień zwierzchnich prezesa sądu w ramach nadzoru administracyjnego, które to uprawnienia mają wpływać na poprawę sprawności postępowania oraz kwestii skarg strony na przewlekłość postępowania, w którym to przypadku efektem ma być przyznanie stronie stosownej rekompensaty finansowej.

Przenosząc powyższe uwagi teoretyczne na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż Sąd Apelacyjny-Sąd Dyscyplinarny [...], rozpoznając zastrzeżenie sędzi N. K.-P. od uwagi zwróconej jej na piśmie przez Prezesa Sądu Rejonowego w O. błędnie przyjął, iż bieg terminu trzydziestodniowego, wskazanego w przepisie art. 37 § 4 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych należy liczyć od dnia powzięcia przez prezesa sądu wiedzy o wydaniu przez Sąd Okręgowy w O. postanowienia z dnia 7 lutego 2018 roku, sygn. V S [...], stwierdzającego przewlekłość postępowania w sprawie o sygn. akt IV P [...]. W poczynionych ustaleniach sąd meriti nie uwzględnił wskazanej wyżej okoliczności, iż prezes sądu powziął wiadomość o uchybieniu (przewlekłości w ramach tego postępowania) w dniu 28 grudnia 2017 roku, kiedy otrzymał pismo sędzi N. K.-P., zawierające wyjaśnienia w przedmiocie czynności realizowanych w tej sprawie oraz potwierdzające bezczynność (k. 5 akt). W świetle treści powyższego pisma, termin 30 dni do zwrócenia uwagi upłynął w dniu 27 stycznia 2018 roku. Tym samym uwaga zwrócona na piśmie z dnia 22 lutego 2018 roku została sformułowana z przekroczeniem terminu i jako taka była niedopuszczalna.

Uznając zasadność pierwszego z zarzutów podniesionych w zażaleniu skarżącej, mającego charakter formalny, Sąd Najwyższy jedynie na marginesie wskazuje, iż drugi z zarzutów sformułowany w zastrzeżeniu, dotyczący nierozpoznania przez Sąd Apelacyjny we [...] istoty sprawy uznano za niezasadny, albowiem sąd meriti zbadał kwestię warunków pracy oraz obciążenia sędziego obowiązkami w ramach wydziału, w którym pełni służbę, a także szczegółowo przeanalizował podniesione w zastrzeżeniu argumenty dotyczące przyczyn bezczynności.

Z opisanych powodów, z uwagi na przekroczenie terminu o którym mowa w treści art. 37 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji uchwały, obciążając kosztami postępowania odwoławczego Skarb Państwa.